LÄRARHANDLEDNING

MIN KUSIN OCH ALICE

Maja Hjertzell
&
Joanna Hellgren

LILLA PIRAT
FÖRLAGET

Om boken

Om vi är hos mig imorgon kanske Alice vill spela dataspel. Och vi kanske får gå och köpa glass. Hon kommer välja jordgubb och regnbåge och jag kommer att ta samma. Hon kommer att kalla mig härmis, men skratta och se nöjd ut. Men jag vill helst att vi är hos henne och leker med småsyrrorna eller pysslar eller kollar på något och äter limpmackor med hushållsost. Jag älskar hushållsost. Kanske får vi popcorn. I alla fall kommer det att bli en perfekt dag.

Ester har längtat efter Alice hela veckan. Äntligen är hon hemma! Men hon svarar inte i telefon, och när Ester går förbi sin kusins pool är Alice där. Och badar och skrattar, med Esters kusin Betty. När Ester berättar för sin mamma och pappa vad som hänt, blir allt bara värre. Pappa ringer till Bettys pappa, och sedan är bråket igång.

Min kusin och Alice är en bok om vänskap. Om hur svårt vänskap kan vara, och hur enkelt. Och om hur vuxna kan krångla till livet i onödan. *Min kusin och Alice* är skriven av Maja Hjertzell och illustrerad av Joanna Hellgren. Tillsammans har de också gjort *Brorsans kompis Robban*, som nominerades till Augustpriset 2024 och tilldelades Nils Holgersson-plaketten 2025 för bästa barn- eller ungdomsbok.

Den här lärarhandledningen är anpassad för lågstadiet. Första delen, *läsförståelse*, är tänkt att användas under läsningen som eget arbete eller i grupp. Här finns också fördjupningsfrågor, som kan användas som stöd för samtal eller eget arbete. I andra delen finns förslag på övningar att göra, tillsammans eller enskilt, efter att klassen har läst hela boken.

Läsförståelse

Innan ni läser boken

- Börja med att titta på bokens framsida. Vad tror du att det är för slags bok? Vad tror du att den handlar om? Påminner den om någon annan bok du har läst?
- Boken heter *Min kusin och Alice*. Varför heter den så, tror du?
  - Vilka är det som syns på bilden, tror du? Vem är vem?
- Läs texten på baksidan. Vad tänker du om boken nu? Vad blir du nyfiken på?

Kapitel 1

Svåra ord och uttryck

pool, UV 6, kaffeautomat, i sträck, Queen, tjusig, härmis, limpmackor

Läsförståelse

- Vem är Alice?
- Vad menar Alices mamma när hon säger *låtdemhållapå*?
- Vad ska hända imorgon?

Fördjupning

- Vem är Ester? Vad har du fått veta om Ester, hittills?
- Imorgon kommer bli en perfekt dag, enligt Ester. Varför då?
  - Vad tror du kommer hända? På vilka sätt blir imorgon perfekt, tror du? Och på vilka sätt blir imorgon *inte* perfekt?
  - Vad skulle vara en perfekt dag för dig?

Kapitel 2

Svåra ord och uttryck
idiotiskt, dunge, genväg, impulsiv, med mera

Läsförståelse

- Varför var Alice tvungen att kuta sitt snabbaste runt dungen?
- Varför rev pappa upp golvet?
- Vad menar mamma när hon suckar överdrivet och spärrar upp ögonen?

Fördjupning

- Så här står det på ett ställe i det här kapitlet: ”det kändes som om magen var full med kall spagetti”. Vad betyder det? Kan du komma på några andra sätt att beskriva samma känsla?
  - Prova att beskriva en annan känsla i kroppen med hjälp av något annat man kan äta eller dricka. Rita gärna en bild till.
- Varför skrev Alice att hon skulle ringa upp om en stund, tror du? Leta både i texten och fantasin, och försök komma på flera olika möjliga anledningar.

Kapitel 3

Svåra ord och uttryck
tvärstanna, tjuter, poolkanten, oops, supertidigt

Läsförståelse

- Vad är det för väder den här dagen?
- Vad menar Alice när hon skriker ”bomben”?
- Varför springer Ester därifrån?

Fördjupning

- Titta på bilden på sidan 28. Vilka personer ser du? Vem är vem?
  - Vad tror du att de olika personerna tänker och känner i precis den här stunden?
- Varför ringde Betty till Alice? Och varför ringde hon supertidigt på morgonen, tror du?
- Vad tror du att Alice tänker när Ester springer iväg?
  - Vad tror du att Betty tänker när Ester springer iväg?
- I början av det här kapitlet står det ”asfalten luktar redan varmt”. Vet du hur varm asfalt luktar?
  - Hur luktar kall asfalt?
  - Kan du komma på andra saker som luktar olika när de är varma eller kalla?

Kapitel 4

Svåra ord och uttryck
få tag på, robotgräsklippare, mördarrobot, grimas, sjunka

Läsförståelse
- Varför grävde de ner gräsklipparen?
- Hur märks det på Bettys pappa att han är arg?
- Vad finns på Bettys rum? Försök komma ihåg minst två saker.

Fördjupning
- Vad menar Ester med att Betty kan göra vad som helst?
  - Vad kan Betty *inte* göra, tror du? Försök komma på flera exempel.
- Vilka olika känslor har Ester i det här kapitlet? Hur märks de?
  - Hur *låter* Esters olika känslor?
  - Varför kändes det bra för Ester att riva sönder fotot, tror du?
  - Prova att rita fotot! Så här är det beskrivet i boken: ”På kortet gör Betty en jätteknäpp grimas, spärrar upp ögonen mot kameran och lägger huvudet på sned. Jag står lite i bakgrunden och ser ut som om jag håller på att sprängas av skratt.”

Kapitel 5

Svåra ord och uttryck
kind, jättetidigt, imorse, tryckte bort, luren, dålig stil, stänga ute

Läsförståelse
- Vad gör mamma när Ester berättar vad som har hänt?
- Vem är Calle?
- Vad menar pappa med att säga ”Betty stänger ute Ester”?

Fördjupning
- På ett ställe står det att Esters pappa lyssnar med ”arg mun”. Hur ser en arg mun ut?
- Ester tycker att allt känns fel när pappa pratar med Bettys pappa. Varför då?
  - Vad säger pappa som inte riktigt stämmer?
  - Vad har Ester sagt som inte riktigt stämmer? Vad kunde hon ha sagt istället?

Kapitel 6

Svåra ord och uttryck
andfådd, reda ut, smattra, brevlådelocket, gjorde, hopsnörpt, urusel

Läsförståelse
- Vilka kommer när Ester sitter på gräsmattan?
- Varför smattrar det om brevlådan?
- Hur är stämningen mellan Ester och Betty när de sitter på gräsmattan?

Fördjupning
- Ester tänker att hon kanske blev ledsen för snabbt. Vad tycker du, blev hon det? Varför då?
  - Kan man bestämma själv hur snabbt man blir ledsen? Hur då, i så fall?
  - Hur är det med andra känslor, finns det några knep att använda för att de ska komma snabbare eller långsammare?
- I början av det här kapitlet önskar Ester att dagen kunde börja om, så att den kan bli perfekt. Hur skulle en perfekt dag ha varit för Ester, tror du?
  - Hur skulle en perfekt dag ha varit för Betty, tror du?
  - Hur skulle en perfekt dag ha varit för Alice, tror du?

Kapitel 7

Svåra ord och uttryck
konstigt nog, popcorn, tjatiga, pyttestund, shitshitshit, på direkten, pep hål i öronen, stormade in, kaviarmackor

Läsförståelse
- Vilka skulle vara barnvakter?
- Varför började brandvarnaren tjuta?
- Varför säger Ester ingenting om filmkvällen till Betty?

Fördjupning

- Vad menar Ester med att en av de bästa dagarna konstigt nog blev lite av en katastrof?
  - Hur kommer det sig att något som känns dåligt när det händer, kan kännas bra efteråt? Har du varit med om det någon gång?
  - Kan du komma på några exempel som är tvärtom? Alltså saker som känns bra medan det händer, men känns dåligt efteråt.
- Varför blev inte Kate arg när hon kom tillbaka, tror du? Och varför sa hon att de kunde säga att det var hon som hade misslyckats med popcornen?
- Det här kapitlet slutar med att det hörs steg från trottoaren. Vem tror du att det är som kommer? Vad tror du kommer hända i nästa kapitel?

Kapitel 8

Svåra ord och uttryck

full i skratt, prata i munnen på varandra, samåkning, behärska, löjla dig, tändsticksask, skimrar, skenet, drumlar

Läsförståelse

- Vilket humör är Bettys pappa på när han kommer hem till Ester?
- Vad gör de vuxna på övervåningen?
- Varför håller Betty upp ljusstaken mot taket?

Fördjupning

- Titta på bilden på sidan 57. Vilka personer ser du?
  - Föreställ dig att alla på bilden har varsin tankebubbla. Vad skulle det kunna stå i dem?
- Varför blev det egentligen så mycket bråk? Försök komma på flera olika anledningar.
  - Betty och Ester tycker att papporna inte är kloka. Håller du med? På vilka sätt märks det? Vad gör de som inte är klokt?
  - Välj ut någon som är med i det här kapitlet. Vad hade den personen kunnat göra annorlunda? Hur tror du att de andra hade reagerat då?
  - Esters och Bettys pappor är ju syskon, och ibland pratar man om syskonbråk som ett särskilt slags bråk. Håller du med? På vilka sätt skiljer sig syskonbråk från andra bråk?

Kapitel 9

Svåra ord och uttryck

kaffebryggaren, låtdemhållapå, trottoaren, köper, pizza, tjafsar, kallsup, magplaska

Läsförståelse

- Vad har Alices föräldrar inte tid med?
- Varför skriker Ester ”jag skriker inte”?
- Vad borde papporna göra, enligt Ester?

Fördjupning

- På ett ställe står det om Ester, Alice och Betty: ”Det blir tyst, det är nästan som om vi är lite blyga.” Varför blir det så, tror du?
  - Vad tror du att Ester, Alice och Betty tänker och känner i just den stunden? Fundera på en person i taget och försök komma på minst en möjlig känsla och en möjlig tanke för alla tre.
- Berättelsen slutar med att Ester hoppar från poolkanten. Hur kommer det sig att hon vågar göra det just nu, tror du?
  - Var det ett bra slut, eller hade du hoppats på att något annat skulle hända? Vad då?
- Kommer du ihåg vad som hände i allra första kapitlet? Bläddra tillbaka och läs det igen om du inte minns.
  - Finns det några likheter mellan första och sista kapitlet?
  - Hur märks det att tiden har gått?
  - Vad är det viktigaste som har hänt mellan första och sista kapitlet?

Efter läsningen

Boksamtal

Prata igenom er gemensamma läsupplevelse! Anteckna gärna på tavlan under tiden, så att ni kan gå tillbaka och påminna er under samtalets gång.

- Vad gillade du med boken?
- Vad gillade du inte?
- Vad var det för stämning i boken? Vilka känslor fick du under läsningen?
- Vem passar den här boken extra bra för?
- Vilka frågor har du efter att ha läst boken? Hjälps åt att besvara varandras frågor!

Låt berättelsen fortsätta

- Vad tror du kommer hända med Ester, Alice och Betty nu, efter bokens slut?
- Vad är det bästa som kan hända?
- Vad är det sämsta som kan hända?
- Vad tror du kommer hända med Esters och Bettys pappor?
- I sista kapitlet står det att de ska gå hem till Ester, där mammorna och papporna är kvar, och äta pizza efter att de har badat. Vad tror du kommer hända då?
- Rita en bild från pizzamiddagen, ur din egen fantasi! Det kan vara en detalj eller alla som är där, välj det som känns roligast.
- Föreställ dig att du träffar Ester, Alice och Betty dagen efter att allt det här hände. Var skulle de vara och vad skulle de göra? Hur är stämningen? Vad skulle Ester säga om det som hände igår, tror du? Skriv en kort berättelse!

Vänskap

Alice och Ester är ju kompisar, och Ester och Betty är både kusiner och kompisar. Varför är vänskap viktigt, tycker du?

- Hur är en bra kompis?
  - På vilka sätt är Ester en bra kompis?
  - På vilka sätt är Alice en bra kompis?
  - På vilka sätt är Betty en bra kompis?
- Hur påverkas Bettys och Esters vänskap av att de är kusiner?
- Föreställ dig att du fick träffa Ester. Vad tror du skulle hända?
  - Skulle ni kunna bli kompisar? Vad tror du att ni skulle tycka om att göra tillsammans? Rita en bild av er tillsammans!

Andras perspektiv

Min kusin och Alice handlar till stor del om när det inte blir som man har tänkt sig, och om att det kan bli fel ibland trots att man egentligen är bra kompisar. Minns du något exempel på det från boken?

- Varför händer det att man blir osams ibland, även med människor som man tycker om?
- Läs om kapitel tre, där Ester kommer hem till Betty och upptäcker att Alice är där. Det här är berättat ur Esters perspektiv, så vi får veta mycket om vad hon tänker och känner. Men hur är det med de andra?
  - Hur upplever Betty den här situationen? Prova att återberätta händelsen vid poolen ur hennes perspektiv.
  - Hur upplever Alice den här situationen? Prova att återberätta händelsen vid poolen ur hennes perspektiv.
  - Hur kan det komma sig att olika personer känner helt olika känslor i samma situation?
- I kapitel fem ringer Esters pappa till Bettys pappa, men vi får bara veta vad Esters pappa säger. Vad tror du att Bettys pappa säger i andra änden av telefonen? Fyll i hans repliker i följande samtal:

– Jaha, det här blev ju inte så bra.

…

– Ester är jätteledsen för att hon inte får vara med.

…

– Betty stänger ute Ester. Ska inte alla få vara med?

…

– Jag ringer inte och skriker!

…

– Jag tycker att du ska lära din unge att inte sno andras kompisar.

Känslostormar

Den här boken innehåller många olika, starka känslor. Håller du med? Vilka känslor upplevde du själv under läsningen?

- Vilka olika känslor hade Ester? Försök komma ihåg både känslan och i vilken situation hon upplevde den.
  - Välj en händelse där Ester kände något extra starkt. Vad hände? Varför kände hon som hon gjorde?
  - Vad fick känslan Ester att göra?
- Tänk igenom de andra personerna i boken. Försök komma på minst två exempel på när någon annan än Ester visade en stark känsla. Vad hände?
  - Är det skillnad på barns och vuxnas känslor? Motivera gärna ditt svar med exempel från boken.

- Att vara arg, ledsen eller besviken kan ofta kännas starkt. Varför får man sådana känslor, tror du? Använd exempel från boken, om du vill.
  - Varför gör man ibland dumma saker när man är arg eller ledsen?
  - Varför kan det vara svårt att berätta att man känner sig arg eller ledsen?
  - Vad kan vara bra att göra om man känner sig arg eller ledsen?
- Rita en bild av dig själv när du är arg, eller rita hur det känns att vara arg.
  - Hur kändes det att rita ilska?
- Rita en bild av dig själv när du har en helt en annan känsla.
  - Hur kändes det? På vilka sätt var det annorlunda mot att rita ilska?

Minnen

Större delen av *Min kusin och Alice* utspelar sig under en och samma dag, men vi får också ta del av Esters minnen från tidigare. Till exempel när de grävde ner gräsklipparen och när de ordnade minibio för småsyrrorna. Varför berättar Ester om just de här minnena, tror du?

- Vilka minnen har du? Försök komma ihåg minst två roliga saker som hände förra året.
  - Välj ett av dina minnen och skriv ner det som en berättelse. Glöm inte att berätta varför det var roligt.
  - Varför tror du att du minns just det här så bra? Vad hände efteråt? Var det något som förändrades efter den där händelsen, eller fortsatte allt vara som vanligt?
- De flesta människor har både bra och dåliga minnen, och ofta kan vi minnas saker tydligt trots att de hände för länge sen. Be en vuxen du känner berätta om något roligt som hände när hen var liten!
  - Har du varit med om något liknande? Vad hände då?
  - Rita en bild av det här minnet.
  - Återberätta de vuxnas minnen för varandra i klassen.
  - Vad kan vara bra med att minnas saker från barndomen när man är vuxen?
- Hur tror du det skulle vara om alla glömde bort precis allt, direkt efter att det hade hänt? Försök komma på minst ett exempel där det skulle vara bra och minst ett exempel där det skulle vara dåligt.

Denna lärarhandling är framtagen för att stötta följande urval av centralt innehåll i läroplanen för årskurs 1–3

Svenska

Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter.
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Grundläggande textbearbetning.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Grundläggande skrivregler, med gemener och versaler, de vanligaste skiljetecknen samt stavning av vanligt förekommande ord i elevnära texter.

Tala, lyssna och samtala

- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer.
- Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll.
- Att ge och ta emot muntliga instruktioner.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande. Föremål, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationer.

Texter

- Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar.
- Några skönlitterärt betydelsefulla barnboksförfattare och illustratörer.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk, tonfall och ords nyanser. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Bild

Bildframställning

- Framställning av berättande bilder, till exempel sagobilder och illustrationer till berättelser.
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion.

Bildanalys

- Samtida och historiska bilder och vad bilderna berättar, till exempel dokumentära bilder och konstbilder.
- Bilder ur elevernas visuella kulturer som gestaltar normer och stereotyper.

Samhällskunskap och religionskunskap

Att leva tillsammans

- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljöer, däribland i skolan och i digitala miljöer.

Att leva i världen

- Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer. Vad åsikts- och yttrandefrihet samt majoritetsprincipen kan innebära i skolan och i samhället.